

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

in

Strata tragiatorului [L6-
văzutonu], Nr 5.Sociorile nefrancate nu se voru
primi decat numai de la coresponden-
ti regulari ai „Federatiunii.”
Articoli tramsi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literario, comercialu si economicu.

Va esit Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pest'a, 4/16. februarie, 1871.

Adunarea nationala a Franciei se occupa inca de constituirea sa. Presedintele anuncia ca camerei se va constitui dupa regulamentul din 1849, respectandu-se in 15 comisiuni. — Verificatiunile plurilor voru urma neintardiatu. Cremieux a emisiunatu din postulu de ministru allu justitiei, asemenea Garibaldi atat de la comandu catu si de la mandatulu de deputatu cu carele fui onoratu in ceteva cercuri electorale. Julian Favre renuncia in numele collegilor sese la poterea cu carea fuisse investiti si cere noua, legitima impoterire, pana la definitiv'a alegere a camerei.

Situatiunea Franciei dà materia la celle mai extravagante planuri pentru viitor'a organisatiune. S'a vorbitu ca Belgiul are se se impreune cu Francia, despojata de Alsaci'a si Lotaringia nemesisca, si ca monarcul are se fia Leopold II. regale Belgiului. — S'a vorbitu mai de parte ca Francia s'ar' impartis in doue, avendu riulu Loire de margini, si ca la Nordu se va introna dinastia d'Orléans, era la Sudu Napoleon. Diuariile prussiane sustinu acestu cugetu aventurosu. Se vorbesce, in fine, ca Alsaci'a si Lotaringia se voru neutralizat sub guvernarea si in favorea Regului-Mare-duce de Lussemburg. D'in tote acestea un'a credem, ca Francia chiar si dupa eventual'a despoiere de ore care territoriu allu seu, va ramane un'a si nedesparsita, apoi credem, pentru ca dorim, ca are se se constitue in republica, din carea singura are se rezulte reinflorirea, gloria victoria a ei.

Despre cuventulu de tronu prin carele se deschise in 9. I. c. sessiunea parlamentului Angliei, avemu se relevam, ca in partea ce privesce cestiuurile straine, discursulu porta mare grige de a tien cumpen'a intre celle doue parti belligeranti, in espressiunile dorintiei de pace si affectatiunea cu carea previne imputarile eventuale de a nu fi recunoscutu republica francesa, declarandu ca intimitatea relatiunilor n'a suferit nemica prin aceasta stare a lucurilor. Vorbindu despre cestiu-

nea orientale, discursulu dà a se intellege ca Anglia a staruitu a se manutiene respectulu detorit tractatelor inchiate si lassa a spera deslegarea favorable a problemelor sulete. — Angliei inca i lipsesc barbatia, de cum va nu este si dinsa complice la tote cate se facu si cate se intenda in contr'a libertatii poporelor.

Emotiunea produsa in Austri'a prin apparitiunea neprevetiuta si inca neesplicata a noului ministeriu, e de parte de a se alină. Diuariile urmatoria mereu cu feluritele loru critice pline de neincredere si previsiuni sinistre. Nemtii se temu, de lovirea constitutiunii Magiariei de inaugurarea federalismului, care li-ar trage dunga preste sottele. Se acceptam. Omeni necunoscuti nu se potu judeca orbesce, faptele loru au se fia judecate. Pentru ca ministeriul nu este parlamentariu, adica nemtiescu dupa actual'a constituire a senatului imp. nu urmediu ca va lovi constitutiunea, inauguredie federalismulu si va deveti indata ministeriul majoritatii poporelor.

Camer'a Ungariei urmă media desbaterile a supr'a bugetelor. La ordinea dillei este allu ministeriului cultelor si instr. publ. Cestiuarea invetiamantului poporale si a scoleloru are se fia obiectu de seriose discussiuni, precum si meritedia, pentru ca de la starea culturei poporului depinde viitorulu terti. Ministrul carele va starul pentru redarea si prosperarea invetiamantului poporale va binemerit de patria. — Unu incidente, carele caracterisidia forte tare elemintele feudali din cari este compusa camer'a Ungariei, s'a escatu in conferinta de alalta eri a deputatilor Deakisti. Sullevandu-se cestiuarea codificatiunii, cativa deputati, intre cari Nasonele Pulschi si Huszár, Daniel, Bánó etc. avura unulu nasul prea lungu altii facia prea scortiosa de a invinui pre umanulu ministrul Horvatu. ca acestu-a ar' tinde a despoia pre fosti-nemesi in favorea tieranilor opincari. Acesti falsi representanti ai poporului nu potura face mai mare onore ministrului Horvatu, adeveratu fiu din poporu, decat ce i fecera prin imputatiunea de altintre neintemeiata, pentru ca adeverulu

este ca ministrul Horvatu apara numai si secesce, catu pota pre bietulu poporu de espropriare si despouarile aristocraticice. Era tu poporul! candu vei ajunge odata la maturitate de a-ti alege cu scrupulositate pre representantii teli? Invetia-te a cunoscce antaiu pre conducatorii teli, ca apoi se poti cunoscce bine pre cei ce vei alege a representanta interesele tale.

Camer'a Romantei, facia cu cestiuarea omnisei scrisori a principelui, a documentatu multa deminitate. Provedint'a divina se asiste intelleptiunii representantilor Romaniei! — Multa onore face camerei romane si decisiunea ce au luat d'in incidentulu transferirei guvernului italicu in eterna cetate. Flii Romei d'in Orientulu Europei si-au adus aminte de mama loru si trassari sangele in venele loru audindu ca etern'a cetate devine capital'a Italiei, presagindu astfelu prin sublime inspiratiune ca are se fia devina era capital'a lumiei latine. Faxint Superi!

Camer'a representantilor Ungariei.

Siedint'a de la 14. februarie, 1871.

Presedintele Paulu Somssich deschide siedint'a camerei representantilor la 10 ore a. m. si, dupa verificarea protocolului siedintei d'in urma, anuncia mai multe petituni jurectianarie, cari se transmitu comisiunei petitiunarie.

Sigismundu Popu interpellaza pre ministrul de comunicatiune, ca are de cugetu a-si implini odata detinutia, ce i s'a impusu prin unu conclusu alu camerei inca mai bine de unu anu de dile, si a presentat planurile si societele relative la liniele ferate Muncaciu-Stry si Bustyaháza-Clusiu, de ora-că construirea definitiva a acestor linii este absoluta necessaria pentru assecurarea si aperarea monarciei?

Ignatiu Helfy voiesce a addressa ministrului-presedinte una interpellatiune despre situatiune; dar' fiindu ca Iuliu Andrássy nu este de facia si, fiindu-ca d'insulu de regula nu se areta in camera nici-o data la incepulum siedintei, ci vine numai dupa-ce se trece la ordi-

EGISIO RIA.

Scolastecu

„Tabele mari de pariete din istoria naturale a animalor marini-fere. Edate de Iuliu Speer, proprietarul librariei S. Filtsch. Sabiu, 1870.“

Cu bucuria ieu pen'a in mana, spre a anuntia fratilor invetiatori, ca asta-di scolele nostre romane potu avea unu midi-locu de instructiune mai multu, cu „tabelele“ amintite mai susu.

Inainte de ce asi trece la descrierea loru, voi vorbi forte pre scurtu despre scopul si necesitatea midi-locorul de invetiamant in general, cu atat mai vertosu, cu catu nu pucini d'intre cei chiamati a conduce scolele nostre nationali profeseza si in privint'a acest'a nefericitulu proverbii strabunu: „Cum traia mosii nostri, vomu tra si noi.“

Pentru a chiarificare mai buna a lucrului voi maneca de la insu-si conceptulu „invetiare“. A invetiat (in intelestu subiectivu) nu insemnaza alt'a, decat a ne procurat intepuiri, adica tipuri, ce ni-le formam in sufletul nostru despre anumite obiecte. La nascere, sufletul nostru e lipsit cu totalu de intipuiru, dormiteza inca, e pasivu; in stadiulu acestu-a s'ar' pota asemenea cu o foita alba, nescrisa. Indata dupa nascere obiectele d'in impregiuri incepu a face impreun'e a supr'a trupului nostru, specialu a supr'a ochilor, urechilor, nasului, limbii si pielei trupesci. Repetindu-se impresiunile, sufletul incepe a fi cu atentiu la ele, incepe a vedea, a auda, a mirosi, a gustea si a pipa, va se dica a-si face intipuiru. Astu-felii sufletul devine activu, si foita se acopere totu mai multu cu intipuiru, firesce fara ca se se implice cu totul, ca ei dupa dica lui Humboldt: „Leicht bei einander wohnen die Gedanken“ (cugetele locuiesc usioru la alalta.) Vederea, auderea, miroirea, gustarea si vointa sunt aziadara primele activitati seu lucrari ale suflet-

tului omenescu. In limb'a comună, activitatile acestea sunt cunoscute sub numirea de cele „cinci sentiri“, er' psiholog'a le reduce la una singura facultate seu potere sufleteasca, numita „semnul esternu“, pentru ca are a face cu lumea esterna seu d'in afara.

Se nasce acum intrebarea: In ce modu vine sufletul, ca potere interna, in contactu seu atingere cu lumea esterna? Lucrul se splica asie: Sufletul sta in legatura mai de aproape cu trupul si prin acestu-a cu lumea d'in afara. Legatul d'intre trupu si suflete o sustine neavandu cativa dou'a d'in creeri si d'in medu'a spinarei, si se respandescu preste totu trupulu, midi-locindu pre totindenea semintirea. Creerii, ca centru alu nervilor, sunt organul principalu alu sufletului, si stau in legatura prin nervi proprii cu ochii, urechile, nasulu, limb'a si pielea, cari se numesc organele semintului esternu, pentru ca acesta potere sufletesca numai cu ajutoriulu loru si poate manifesta activitatea sa facia cu lumea esterna, s'a cea ce e totu atat'a: poate vedea, auda, mirosi, gustea si pipa. E de interesu pentru fia-care invetiatoriu a scii, cum se intempla acest'a; d'in lipsa spaciului voiu areta aici numai procesul unei vedere. Obiecte esterne facu impresiune a supr'a ochilor nostri, reflectandu d'in fia-care punctu alu suprafeciei loru radiele luminei a supr'a acestui organu. Lumin'a, ajungandu in ochi, a ficiat a nervulu d'in ochi, carele se numesc nervulu vederei; acesta conduce (cum pota dice: teografeza) impresiunea primita pana la creeri, sufletul devine atentu, si observandu-o, si-intipuiesce obiectulu respectivu. — A observat deci unu obiectu cu ajutoriulu ochilor, insemnaza a vedea, er' intipuirile cascigate in modulu acestu-a, se dicu intipuirile ale vederei. — Asemenea e procesul la celelalte 4 semintiri; momentele principale la fia-care sunt: impresiunea obiectului presentu a supr'a organului semintiale, atentiuza sufletului, si ca rezultat — intipuirea obiectului in sufletu. Cu catu impresiunea e mai viua, cu atat atentiuza e mai mare, si intipuirea mai chiara si mai durabila.

In modulu acestu-a vine sufletul la cunosciint'a toturor obiectelor d'in lumea esterna; pentru aceea s'a si numit cele 5 seminti portile, prin cari intra lumea esterna in lumeniul sufletului nostru. Intipuirile, cascigate cu ajutoriulu celor 5 seminti, se dicu in tuitiuni, de la cuventulu latinescu intueror-privesc. Intuitiunile sunt primele producte ale sufletului, si totu-o data materialul pentru lucrările sale mai departe. D'in intuitiuni adeca sufletul formeaza concepte. Conceptele inca sunt intipuirile, inse nu despre unu singuru obiect real, ci despre notele comune ale mai multor obiecte. — Asie d. e. intipuirea despre o mesa anumita e intuitiune, er' despre ide'a „mesa“ — conceptu. Afara de acest'a, conceptele nu se formeaza, ca intuitiunile, prin directa privire a obiectului, ci prin asemenea intuitiunilor intre sine; pentru aceea intuitiunile s'ar' pota numi intipuirile directe, conceptele intipuirile indirecte. — D'in concepte sufletul compune judecata (d. e. mes'a e rotunda), si d'in judecata conchisiuni (d. e. toti omenii sunt pecatosi invetiatii sunt omeni, ergo invetiatii sunt pecatosi, — Aceste sunt operatiunile seu lucrările mintei omenesci, intru acest'a sta cugetarea omeneasca. Numai la intuitiuni luera sufletul impreuna cu trupulu, pana candu adeca si procura materialul de lipsa; de aici incolo sufletul opereaza siguru, asie dicundu retrasu in sine.

Compunendu-deci conchisiunile d'in judecata, judecatile d'in concepte, si acestea d'in intuitiuni, urmeaza prea firesc, ca tota instruirea are se proceda dela intuitiuni, unic'a cale firesc si salutaria. A basa inveriamantul pre intuitiuni, insemnaza a-lu face in tuitiuni, o insusire acest'a, carea pentru insemnata ei cea mare, pedagog'a moderna o radica la principiu cardinalu. si cu totu dreptulu; ca-ci numai inveriamantul intuitivu priade radecine tari si sanetose, devine o proprietate spirituale a invetiacelui pentru toti vecii, — mai multu: numai inveriamantul intuitivu influenteaza totodata si a supr'a semintemantul (animel) si a voie, cultivandu-se astfelii tote poterile suflesci in armonia, ceea ce e de vis a pedagogiei moderne.

Prețul de Prenumeratii:

Pre trei lune . . . . . 3 fl. v. 4.

Pre cinci lune . . . . . 6 "

Pre anul intregu . . . . . 12 "

Pre trei lune . . . . . 16 "

Pre 8 " . . . . . 8 "

Pre 10 or. de linia, si 30 or. tace'a timbra

pentru fesoce-care publica-

tiune separat. In locu deschis

20 or. de linia.

Un exemplar costa 10 cr.

Pentru Romani'a:

Pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei

, , 6 lune = 16 " "

, , 8 " = 8 " "

Pentru Insertiuni:

10 or. de linia, si 30 or. tace'a timbra

pentru fesoce-care publica-

tiune separat. In locu deschis

20 or. de linia.

nea dilei, candu nu se mai potu face interpellatiuni, de acea se roga a i se concede să-si faca interpellatiunea mai târziu, candu ministrul-priședinte va fi de facia. (Strigăt: Nu se poate! Ordinea dilei!)

Priședintele invita pre vorbitoriu a-si face interpellatiunea acum, căci se va stenografa si comunică ministrului priședinte.

Ign. Helfy: De vre-o căteva dile se ivescui în viața publică nisice simtome, cari sunt multu mai considerabile și mai seriose, decât se pota ignoră. In Cislaitanii a săzumit unu ministeriu pre căea asié-numita „estra-parlamentaria“, cea ce a produs mare iritatiune. Aceasta iritatiune nu apucase inca a se asediă și guvernul nostru inca adoptă aceasta procedura estra-parlamentaria prin numirea nouului ministru de culte și instructiune publică. Aceste sunt simtome, cari prevestescu apropierea unei epoci, carea ni insuflă cea mai mare grige. Asemenea si ministeriul de interne inca nu s-a implutu pre cale normale. Alta-data ministrul, înainte de numire, si-desfășură program'a înainte-a partitei sale; dlu Tóth înse si-a desfășură principiile sale numai după denumire, si aceste principiile sunt acelle, contră caror-a luptă totu omulu liberalu in Ungari'a de mai multe diecenie incoce. — In program'a dsale se vorbesce numai de comiti supremi, de autonomia ince nice pomenire nu face. — Pre langa tote aceste-a vine apoi si foi'a oficiale cu rescriptele regesci, prin cari delegatiunea, carea s'a deschis in Pest'a, se inchide in Viena. Aceste tote sunt nisice irregularități, cari dau situatiunei una facia forte seriosa. Roga deci pre ministrul-priședinte să ne dñe una deslucire a supr'a situatiunei presinte, ca să cunoscem celu putinu pericole, cari ne potu ameninția. (Aplause d'in stang'a estrema.) — Interpellatiunile se voru comunică ministrilor concerninti. Se trece apoi la ordinea dilei si se continua desbaterea a supr'a bugetului ministrului de justif'a, si respective a supr'a recerintelor estra-ordinarie pentru despartimentulu codificatiunii.

Andreiu Halmoossy, vorbindu despre tendintă a si formă projectelor de legi, lucrate de despartimentulu codificatiunii, roga camer'a a respinge propunerea comisiunii financiare si a votă cele 50.000 fl. pentru despartimentulu codificatiunii. (Aplause in drept'a.)

Ignatius Dietrich, polemisandu cu Halmoossy, se exprime in defavorul projectelor de legi din cestiune, si dice, că cu osebire proiectele despre organizarea judecătorielor contradic in modu directu sprijinului legilor d'in 1848. Oratorele critica unele ordinatiuni guverniali, precum cele despre dreptul statariu, si aduce unele exemple spre a documenta, că acele ordinatiuni considera viet'ia omenesca de una marfa sfinta. In fine se declară contr'a votarei celor 50.000 fl.

Dem. Horváth desaproba maniera neparlamentaria a vorbitorilor d'in stang'a, cari au inceputu a aduce casuri d'in viața lor practica advaciale si, vorbindu pre lungu si latu despre unele decisiuni judecătorescii, le reprezinta ca pre nisice calamități si violări de principie si lege. Se declară pentru votarea rubricei de 50.000 fl.

Danielu Irányi este forte nemultumit cu comisiunea codificatorie si cu lucrarea ei de pâna acum, de ora-

ce, pre langa tota urgintă d'in partea camerei, ea n'a prezentat inca codificarea legilor. Oratorele doresc a se urmă procedura codificatiunii engleze si se declara pentru primirea propunerei de conclusu a lui Gyczy.

Ministrul de justitia Horváth observa, că codicele civilu este aprope gât'a si se va prezenta cătu mai curundu. In cele-lalte ministerie inca se pregatesc projekte despre reformarea legilor si aceste-a justifica preliminarulu urcatu pentru despartimentulu codificatiunii. Roga deci camer'a să voteze sum'a de 50.000 fl. preliminata de guvernul fara nice una conditiune, căci la casu daca nu se va votă, său daca nu se va votă fara amânare, guvernul nu va poté lucra projectele necessarie pentru reformarea legilor.

Iuliu Schwarez pledeza pentru crearea unei corporatiuni codificatorie permanenta si de acea se declara pentru propunerea lui Gyczy.

Ernestu Simonyi respinge assertiunea, că in Ungari'a n'ar' existe codice civilu si penalu si, după una critica scurta a supr'a argumentelor aduse pentru primirea sumei cerute de guvern, se declara pentru propunerea lui Gyczy.

* In urma iè cuventulu Adamu Lázár, dar' fiindu necontentu intreruptu d'in partea stangiei estreme, carea cere inchiaarea siedintei,

Presiendintele inchiaia siedint'a la 2 1/2 ore d. m.

Romanii

si

Constitutiunile Transilvaniei.

(Urmare.)*)

Si acum se ne intrebamu:

Unde s'a observat aici a) ordinea propositiunilor regesci; b) ordinul d'in rescriptu ca propositiunile se se pertrageze conformu articulului XI. dela a. 1791. cu cuiuia, cumpetu si buna ordine; c) prescriptul acestui articlu, că intre recinetulu pentru deputati numai ei se se admitea, era asculatorii in silentiu se fia; d) prescriptul articulului X. dela a. 1791. că obiectele dietei cu debita si legale liberate se se pertrageze?

Dar „uniunea“ s'a enunciu, acăstă s'a intemplatu la 30. maiu; chiar in diu'a candu s'a intemplatu macelulu romaniilor prin secui la Mihalțiu; articulul despre „uniune“ inse nu s'a desbatutu in specialu. Deputatii sasi si cei ce erau de nascere romani, indata in dilele urmatorie, a paratu Clusiu; magarii au remas singuri, si au potutu face ce au vrutu.

Cu toate aceste, articulul despre uniune, precum i-am specializat mai insusu, s'a tramsu la imperatul spre intarire. Intarirea a urmatu la 10. iuniu. Aceasta procedura anca nu este esenta de ore-care precipitatune. Ci acăstă putinu ne impoarta, insemnatum numai ca intre membrii comisiunei numita la §. 2. d'in acelu articlu, ocure si numele

*) Vedi nrri 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 si 13 ai „Fed.“

Fiindu investiamentulu intuitivu de o importantia atât de mare pentru scopurile scolastice, urmează să ne punem mai departe intrebarea: In ce modu se poate face investiamentulu intuitivu? Dupa cele dñe mai susu respunsul nu poate fi altul, decât: presentandu in investiacei loru obiecte reali spre privire, căci o mai repetiu odata, fără obiectu realu nu e aficiare a nerufului semtiuale, adeca impresiune, fără impresiune nu e atentiune, er' fără acăstă nu e intuire. Deci investiotorulu și-a face de lege, a aduce in scola tote acelle obiecte, despre cari vră se propuna scolarilor săi, si a le aretă aceleror-a in realitate, său cum se dice: „in natura“ ba, unde se poate, va aduce obiectul in mai multe exemplare, si le va impartis intre scolari spre privire, d. e. planta, unu mineralu, etc. Căte odata va conduce pre scolari la obiecte. Asié d. e. padurea, form'a delurilor, unu isvoru, o insula, etc. se potu privi numai afara in natur'a libera.

Sunt inse o multime de obiecte, in privint'a caror nu se va poté urmă modalitatea acăstă. Animale selbatece, năi, locomotive, etc. nu se potu areta in natura, celu pucinu nu in totu locul. In casulu acest'a, investiotorulu va cercă a suplini locul obiectului realu prin unu m o d e l u a l u o b i e c t u l u i. Asié d. e. ea să pota vorbi cu rezultatul bunu despre părțile casei, fără ca să porde pre scolari prin tote despartimentele si să-i urce dora chiar' si in podu, investiotorulu va recercă pre badea Panteleimonu, carele e maiestru bunu de secure, ca să faca pentru scola o casa cătu o colivie de paseri, inse cu tote părțile esentiale. Convorbirea investiotorului cu scolarii despre intocmirea si construirea casei va decurge cu totul altmintrea, candu acestu modelu va stă pre măsa in facia scolarilor, si investiotorulu va aretă si numi parte de parte, decât candu ar' fi nevoită a apela numai la fantasi'a micutilor. Intocma se poate urmă, candu e vorba de plugu, grapa, caru, etc.

Dar' nici modelele nu ne voru fi totu-de-una la mana; atunci ne ingrigim inca de tipuri său iconice bune. Aceste, ca să corespundă, trebuie să fia destulu de mari, frumose, fidele si iluminate său desemnate după

natura. Firescă nici iconele, nici modelele nu suplinescu deplinu lucrurile reali; totu-si ele facu forte bune sierbitie, mai cu séma in man'a investiotorului dibaci, carele scie intrumpică diferintă intre obiectu si tipulu său.

In fine e cu potintia, ca despre unu obiectu său altul să ne lipsescă chiar' si tipurile său iconele; ce e de facutu in casulu acestu-a? Atunci obiectul de propunere trebuie asemnatu cu altu obiectu asemene, carele inse are se fia cunoscutu copiloru si la propunere să se afle său in natura său inca in tipu in man'a investiotorului, pentru că privirea e „conditio sine qua non.“ Asié se poate asemenea forte bine leulu eu mătăză, crocodilulu cu sioperla, pomulu de cafea cu prunulu nostru, etc.; diferintă se amintesce succesiive la fia-care parte, de carea e vorba. — Spre inchiaare, mai amintim inca, că cret'a in man'a investiotorului joca la investiamentu unu rolul insemnatu, vre se ducu, ca investiotorulu să fia in stare, a desemnatu insu-se aici cole căte unu obiectu cu cret'a pre tabla, baremu in liniamintele sale principali.

Dar' voru intrebă poate unii d'intre frati investiatori: Unde remane grajilu viu alu investiotorului? Au vorbele său numele obiectelor nu sunt si ele unu midilecu de a face investiamentulu intuitivu? Adeveru, că limb'a e unu midilecu eminentu, de a ne intielege cu scolarii despre obiecte său lucruri — cunoscute degă, nici-odata inse de a produce d'in nou intuirea unui obiectu. Numele sunt sunete conveniunali, statorite intre omeni spre a se intielege intre sine despre obiectele d'in lume; ele arareori stau intr'o legatura firescă cu obiectele respective, si acel'a-si lucru se numesce d. e. de Romani „mesa“, de nemti „Tisch“, de magarii „asztal.“ Intuirea „mesa“ nu si-o va procură copilulu nici-odata prin audirea numelui, ci singuru numai prin privirea directă a obiectului „mesa.“ Totu-de-una antăiu intuirea, apoi numele. De aici se vede, cătu de retacitu procedu acei investiatori, cari propunu d. e. istoria naturale, fără ca să aretă scolilor obiectele naturali; fizic'a fără ca să produca cu scolarii experiente respective; gramatic'a, fără intuituirea formelor lim-

eppului Andrei Siaguna, si alu unui Debrinczeni Martonu consiliariu de tesauraria, cari d'inse n'au fostu membri dietei; prin urmare si acăstă e nelegalu. Precum trebe se insemnă si aceea, ca d'in Clusiu nepertractandu prim'a si secund'a propositiu d'in rescriptul regescu, a subminat tota constitutiu Transilvaniei, si a vendutu unu dreptu alu tierii basatu pe legile ei, si cari legi prin alta lege anca nu erau sterse.

Dar după legile Transilvaniei (art. IX. 1744) că legă se aiba valore, nu e destulu numai aprobarea imperatului ci este necessaria si santionarea, si apoi tiparirea si promulgarea exemplarilor tiparită cu subscrerea imperatului, apă publicarea in dieta si in municipie, si depunerea a căte un exemplar originalu in asiā numitele „loca credibilită“. Prin urmare, articulul de lege se tramite la imperatul manantă spre intarire; daca 'lu intaresce, i se da forma de articul de lege cu introducerea si concludiunea prevăzuta in lege, si se subserne a dou'a óra la imperatul sprijinirea; si daca 'lu santionă, se tiparesc in exemplariile recerute, si se tramite a trei-a óra la imperatul sprijinirea toturor exemplarilor; si daca le subserne, se retramite spre publicare in dieta si in municipie, si sprijinirea a se depune căte-unu exemplar in loca credibilită.“

Articolul I. despre „uniune“ d'in Clusiu de la an 1848. nu are aceste recerintie legale.

Se dice ca s'a aprobatu la 10. iuniu, si d'in siedintă de la 19. iuniu s'a subscernutu spre santionare; santionarea a urmatu la 11. iuliu 1848., era d'in siedintă de la 18 iuliu se dice ca s'a decis u tiparirea articulului de lege subscernarea lui la imperatul sprijinirea; se presupune ca s'a tiparit si subcerntu imperatului sprijinirea; dar' acea siedintă de la 18. iuliu 1848. a fostu ca d'in urma siedintă a dietei d'in Clusiu; in acea siedintă comisariul regescu a inchis sesiunea, era presidintele gubernialu a disu: „cu diu'a acăstă se incheia istoria legislatiunii in Transilvania“; si presidintele dietei a disu: „asta-di s'a inchis a dietelor noastre ultimă dieta.“

Prin urmare articulul de lege despre uniune, chiar' si candu s'ar' fi subseris si către principale ceea ce abili se poate afirmă cu positivitate, elu tota-si nu intrunesce totu calitatile de lege; căci elu nu s'a publicat; elu nu s'a depus in loca credibilită; prin urmare elu si in forma este nelegalu, precum in materia este injustu, si batjocuritorul de drepturile tierei si de cele ale natiunilor patriei.

Eca dar' atate defecte de forme legale — ale articulului despre „uniune“.

Dar' apoi ca acea dieta n'a luat in nici-o consideratiune protestulu romanilor, ci a disu ca priu proclamare principiul de egalitate si stergerea iobagiei, si prin legă uniunei tătu li s'a datu; dar daca totu li s'audatul pentru ce dietă feudală nu s'a desfiintat numai decât după stergerea iobagiei, si se se convōce o alta dieta in care si poporul eliberat de iobagia anca se potă luă parte, si se se potă bucură de drepturile civili si politice chiar' in representanti'a tierei; căci altmintere conclasiunile dietei in cestiunea „uniune“ nu potu fi valide pentru intregu poporul, fiindu-ca intregu poporul n'a participat la ele: acea uniune a fostu deci-

bistica in o bucată literaria, etc. etc. O asemenea propunere seca nu numai tempestivă, ci mai produce inca si un efectu moral, ingamfarea, tienindu-se copilul de forte „investiatiu“, pentru că e in stare a recita cărti intregi d'in dosca in dosca.

Si asié a-si fi clarificat si rangiatu după importanța loru midi-locele de investiamente, scopulu caror-a nu poate fi altul, decât a face investiamentul intuitivu, si despre a caror-a necesitate nu se va indoi nime, indata ce-si va infacișa procesulu psichologic alu investiatiiei. De aici resulta totu-odata si detorintă: pentru pedagogi de a compune, pentru patroni de a procură pentru scole tote midi-locele necesarie; cine aproba scopulu, nu poate denegă midi-locele pentru realizarea sa.

In tiera nemtiesca, carea e patri'a investiamentului intuitivu, scoale dispunu de una multime de aparate si requizite pentru fia-care obiectu de investiamente. Asié pentru instruirea in cetițu au masine de cetitu, cari produc in vederea copiloru diverse forme de cuvinte: litere miscatoare, asemenea cărtilor de jocat, cu ajutorul caror-a scolarii compunu cuvinte si diceri intregi; tabele de pariete cu litere scrise si tiparite pentru deprinderea in scrisu si cetitu; table nu numai de lemn, ci si de panza cerata. Pentru desemnu: table liniate rosu si quadrate, modele de pariete, apoi modele de drotu, de lemn si de gipsu pentru propunerea desemnului perspectivu, etc. Pentru computu: masin'a rusesca ori aparatu lui Born, measurele pondurile si monetele usitate. Pentru geometria: circinu, transportatoriu si mai cu sema modele pentru formele corpurilor geometrice. Pentru geografie: globuri cu si fără desemnuri, teluria, lunaria, planetaria, mape oro-, hidro-, topo-, etnografice, geognostice, ba chiaru si mape plastice de măsa spre a face invederatu mai cu sema scolarilor dela cetăti, ce e unu délu, unu siesu, unu podereiu, o culme, o cîma, unu pasu, etc. Pentru fizica: aparate complete spre a face totu felul de experimente, si astfelui a pune pre scolari in pusetiunea de a deduce insi-si legile fizice; multe scoli posiedu inca si masine electrice, modele de lo-

suniunea fortata a unei corporatiuni de caste, era nu decisivă libera a unei reprezentanțe de popor.

Dar' apoi ca acea dieta pre langa intervertirea propozitiilor regesci, propositiunea regescă pentru romani nu a luat-o in desbatere, ci contra articolului XI. de la 1791, paresindu si ordinea si chiar' propositiunile regesci, indata dupa enunciarea fortata a „uniunii" a luat in desbatere o propunere simpla a unui deputat pentru transmiterea de deputati la dieta Ungariei; si in 3. iuniu, inainte de intarirea articolului despre uniune, l'a si subscrisu spre intarire.

Si aci trebe se inseamna ca acestu articol pentru transmiterea deputatilor la dieta Ungariei nu este nici intarit, nici sancționat de către principale, si nici nu s'a publicat nici a trecut prin celelalte formalitati legale! — Adeverat ca principale prin rescriptul sen d'in 10. iuniu 1848, diu'a in care a intarit articolul despre uniune, a imputerit pre arhiducele Stefanu, palatinul si locotenitorul Ungariei că se sancționează articolul despre alegerea deputatilor ardeleni la dieta Ungariei; dar' intrebam unde este acea lege in Transilvania, care ar' dă asemenea dreptu principelui? Si daca nu esiste, precum nici nu esiste o asemenea lege, atunci intrebam daca principale a potut face un actu că acesta de a transmite drepturile magistratice in o alta persoană, daca a fostu in dreptu sfacem, se faca acesta fără unu articol special de lege la care se se invioșca amendoi factori ai legislatiunei?

(Va urmă.)

Discursul

deputatului naționalu Mircea B. Stănescu, pronunciatu in sedintia de la 9. febr. a camerei reprezentantilor, cu ocasiunea pertratrarii bugetului ministrului de justiția.

Onorabila camera! Justitia regnorum fundamentum. Acestu principiu fundamentalu lu recomandu pretinutei atențuni a onorab. domnului ministru de justiția. Inse, pentru ca să potem urmă acestu adeveru eternu, inainte de tote trebuie să ne ingrijim, ca ambii factori judiciali daca lege și judecatorii să fie buni. E lucru cunoscutu, că avem legi rele, că ameliorarea legilor face progresul meciului, că avem judecatori rei, si că chiar si la forurile mai inalte aducu sentinție astu-feliu de individi, cari n'au percursu neci chiaru studiile juridice. Dreptu-ace'a nu me miru, onorab. camera, candu cetesca in diuariul „Ludas Matyi", in locu de „administrarea justiției", „administrarea blasphemiei", că-ci si non è vero è ben trovato.

Administratiunea nostra judiciaria a devenit degăză proverbiale si in strainitate. Deci ar' fi tempulu să delaturăm acestu reu. Dar' cum să-lu delaturăm? Inainte de tote numai asié, daca cu ocasiunea numirei judecatorilor se voru delatură veri-ce consideratiuni politice; că-ci neci insu-si ministrul justiției nu are chiamarea a face politica in tote lucrările sale. Ministrul justiției poate face politica

comotive, aparate teografice, etc. Pentru i s t o r i a n a t u r a l e : animale implete, erbaria, colectiuni de minerale, iconi de pariete pentru animale, plante, bureti veninoși, etc.; afara de aceste, bucate de lemn de trebuinta, exemplare pentru fia-care specia a cerealilor din tote stadiile dezvoltarei, adeca inainte de a inspică, candu inspică si candu sunt copte, asemenea din plantele comerciale, etc.

Si pre langa tote aceste : manuale metode de atatul pentru invetiatoriu, cătu si pentru man'a invetiaciei loru. E lucru firescu, că la atari scoli tragu copii cu placere, asculta propunerea cu atentie si si-o insusiescu pentru totu-de-un'a.

Si ore cum stămu noi Romanii in privintia acesta? Ne dore anim'a, candu ne transpunem in cugetu din scoala nemtieci in scolele noastre romanesce! Pre candu invetiatoriul germanu dă planulu a se construi bancelo cu respectarea legilor fisiologiei, d. e. ca să nu se pericliteze crescerea normale, pretinde sieldiuri, cari prin unu mechanismu anumit se potu inaltia sau asiedia, apropiu său departă de la pulțu, dupa marimea scolarilor, etc. pre atunci invetiatoriul romanu trebuie să se tienă fericitu, că are incaci bance, fia acele construite otii si cum; ba sciu scoli, cari in locu de bance au numai lavitie simple, in cătu copiilor la scrisu trebuie să ingunchie ca să pota scrie pre lavitia. — De aparate intuitive nici romana. Unde si unde intemperi map'a domnului Fetti, carea poate să fie buna spre scopuri administrative, spre scopuri scolare in se nu corespunde nice decătu. Să ne mirăm apoi, că scolele noastre nu produc resultatele, cari aru trebuu se le produca dupa scopulu loru celu matematice? că scolarii fugu de nesce spelunce reci, afumate si deserte, său daca petrecu in ele — de sila — nu facu nici un progresu de domne-ajuta, in cătu unu anu dupa parașirea scolei nu mai sunt in stare, nici a celi, nici a scrie? Se dice, că unu maestru bunu poate taiā cu sfrederulu si sfrederi cu ferestraru; nu credu in se să fie omu pre lume in stare, nici a sfrederi, nici a taiā cu — man'a gola. Acolo stămu! Si ce e si mai tristu, trebuie să eschiamămu cu

numai pre terenulu, pre care, ca unu membru alu guvernului, vrè să fie solidariu in agendele guverniali.

Ministrul de justiția numai atunci se poate amestecă in politica, candu, ca unu membru alu guvernului si in urmă solidarității ce esiste in intregu guvernulu, i.e. parte la afacerile politice ale aceluia; dar' nu i este neci decătu eretu a face politica cu tribunalele, judecatorii si cu administrarea justiției. Si cu tote acestea, unde numai se facu numiri, vedem pre totindenea, că onorab. domnul ministru de justiția a indatenat a numi judecatori mai alesu d'in majoritatea acestei camere. Daca vomu continuă totu asié, apoi vomu vedé repetiendu-se chiaru si asta-di „Justitizmord"-ulu de tristă memoria, va să dică calcarea legei si uciderea justiției, precum vedem pre acătă la tote miseriile electorale.

Dreptu-ace'a invită pre dlu ministru alu justiției, ca pre venitoriu să renunțe la motivele si consideratiunile politice, si să-si alege barbati de specialitate, cari sunt eseritati si capabili pentru procedură si administrarea justiției.

Aruncandu una privire a supră bugetului, vedu numai decătu, că la conducerea centrale agendele sunt impartite in modu defectuosu, că-ci altcum nu potu pricpe, cum se amintescu 4 consiliari ministeriali si diece de sectiune cu salarie diferite.

Daca se face mențiune despre salarii diferite, atunci trebuie să scim, că său esiste lucru destul ca să se imparta fisece-carui-a in modu egal, său nu: daca este lucru destul, iucătu pentru terminarea lui se receru mai multi individi, nu intielegu, pentru ce unul să aiba salariu mai micu, éru altulu mai mare, precandu rangulu si pusestiunea loru e un'a si ace'a-si. Inse se vede, că la totu casulu nu esiste lucru atatu de multu, in cătu pentru terminarea lui să se receru patru secretari ministeriali si diece de sectiune. Daca nu se receru unu personalu atatu de numerosu, neci n'avem trebuita să-lu votămu, ci poate ajunge si unul mai micu. Totu asié e si cu celelalte: trei directori de cancelaria si unu directore primariu, fisece-care cu salariu diferit, si acătă procedura se observa la toti ramii si forurile.

Prin una impartire buna a agendelor se poate statori inainte si numerulu oficialilor. Si daca recunoscem acătă atunci, dupa opinionea mea, diferinti'a intre salariile oficialilor de unul si acelu-a-si rangu si pusestiune produce numai invidia si neindestulire. Acestu reu trebuie delaturat in ministeriul de justiția, cu privire atatu la oficalii mai inalti, cătu si la cei subalterni.

S'a dăsu că, dupa-ce avem judecatori alesi, ministeriul nu-i mai poate controla.

Acătă s'ar' poté intrebuita la prim'a vedere de argumentu, inse esaminandu-se mai de aproape nu, de-ora-ce ministrul de justiția are detorinti'a a controlă cu strictetia procedură judecatorilor subalterni, incătu adeca convine său nu cu legea.

Dar' nu me potu indestulu miră, că dlu ministru de justiția nu voiesce a se forma neci chiaru despre proceduria illegale a judecatorilor si tribunalelor, care devine aproape

scandalosa, mai alesu candu scim, că neci judecatorii denumiți nu procedeu altcum, decătu cei alesi.

Fisece-care lege devine numai asié salutară, daca i se asigura aplicarea si daca ministrul concernintă i.e. măsuri energice pentru esecurarea ei. De-sf esiste una lege de naționalitate, carea de altmintrele nu me multumesce neci de cătu trebuie să mi-esprimu parerea de reu, că ministrul de justiția, pre care lu atinge mai de aproape, nu se interesez pe cîtu e mai putinu de respectarea si esecutarea acestei legi de naționalitate, că-ci, precum m'am convinsu dlele treceute la directiua centrală — intielegu in sinulu ministeriului de justiția — intre atâtii-a oficiali — me rogă de iertare pentru acătă espressiune, voiamu să dicu impleti — nu este aplicatu neci unu romanu. (Eschiamări d'in dreptă: Ti-trebue privilegiu?) E dreptu că in dilele acesto s'a numit unu concipistu, dar' cu acestu-a am gatatu. Nu e aplicatu neci unu serbu.) La tribunalulu supremu, ce e dreptu, sunt vreo căti-va; la cassatiune sunt două. (Eschiamări d'in dreptă: destui sunt acei-a. La tabl'a regescă, unde sunt 90 jude ordinari si 31 supleenti, sunt aplicati numai doi jude romani ordinari si doi ai ajunți de concipisti. (Eschiamări d'in drapta: Daca nu sunt măi multi de ace'a treba!) Voi respondere indata daca sunt său nu. Si la acătă tabla regescă, după conspectul d'in anulu trecutu, sunt in restantia 14.000 procese, mai alesu ale partilor litigante cari nu apartin naționalitatii unguresci. (Ilaritate in dreptă.) Si caușa acesei impregiurări consiste in ace'a că, fiindu procesele duse in limb'a romana de asemenea si documentele alaturate către acele fiindu totu in limb'a romana, respectivii, neintielegu-le, le punu ad acta si delibera mai bucurosu pre cari le intielegu — de ora-ce sunt putini cari posedu limb'a romana.

La procuratură de statu, la taibunalele de pressa nu este aplicatu neci unu romanu, de-sf rolulu de acuzațiul-jocă mai alesu diurnalităților. La judecatorie districtuale nu e aplicatu neci unul; la tribunalulu cambialu nu este nece unu concipistu, ba neci chiaru unu diurnistu; chiaru si in Aradu nu e aplicatu neci unu romanu; éra despre tribunalele montanistice neci nu facu amintire.

Dvostra veti poté respunde la tote aceste, că in centrul e aplicatu unu translator autenticu, dar' ar' trebuu să fie unu asemenea translatoru si in sinulu ministeriului de justiția, inse nu este, ci daca au trebuita devre-unulul imprumuta de la tribunalulu de pressa. Nu intielegu neci decătu, că pentru ce s'a numit chiaru si la biouroul de pressa unu individu, care nu posedu perfectu si nu scie ex asse limb'a romana. De aci provine apoi, că traducatorul a trebuitu să faca fiasco in nenumerate procese, de-ora-ce nu scie perfectu limb'a romana. E dreptu, că elu poate traduce cu conscientiositate, inse cu tote aceste traduce reu, si prin acătă se duce pre judecatori.

Acătă e caușa, că la ministeriul de justiția a venit unu actu romanescu, in care a obvenit espressiunea „buna-ora", cea ce inseamna „jobbadán" său „spre exemplu" si s'a tradusu cu jó óra (ora buna); lucrul firescu, traducatorul respectivu sciindu ceva latinesc si romanesce, a

vedea invederata, ce poate face unu inventiamentu naționale chiaru si d'in unu poporu tardu si flegmatecu, nu credem sa mai fie comuna romana, carea să voiesca a face economia facia cu scol'a. Să nu ne amagim, ca să nu fie retacirea cea d'in urma mai rea, decătu cea de antaiu. Candu tote națiunile vecine se incorda d'in respoteri spre a progressa, nu ne remane decătu său a tiené pasu cu ele, său a apune pentru totu-de-un'a. De altmentrea și lu 30 alu legei scolastice inadatorese esprese pre comune, a provede scolele cu tipuri d'in istoria naturale, etc.

In fine, credu a face fratilor invetiatori unu sierbitiu ore care, deca spre inchiaire voiu espune pre securi regulele, cari didactică le prescrie pentru casulu, candu intuittiunea se produce cu ajutoriul unei iconi. Aceste sunt urmatorile :

1. Invetiatoriul arete icon'a, ca cu ajutoriul ei scolarii să-si procure intipuirea obiectului respectivu. — Daca icon'a contine tipurile mai multor obiecte, atunci invetiatoriul acopere tote cele-lalte cu o colă de chartia, lasandu spre privire numai tipulu d'in intrebare, ca asié atențiunea scolariilor să remana concentrată la unu locu. „Cu cătu atențiune e mai mare, cu atatu impresiunea va fi mai vina si inchipuirea mai chiara si mai durabile." Totu d'in acestu punctu de vedere invetiatoriul să arete tipulu de repetite ori, se faca pre scolari a-lu privi parte de parte (in unu ordinu firescu) si a descrie partea privita.

2. Aertandu succesive tipulu, invetiatoriulu spune scolarii la fia-care parte diferențială, ce esiste intre tipu si animalu cu privire la marime, formă, coloare, etc., provocandu se aici si la alte animale cunoscute.

3. Terminandu, invetiatoriulu provoca pre scolari, a descrie animalul aretat. Antăiu se incercă scolarii cei mai buni, si invetiatoriulu ajuta, tienendu-le tipulu inainte, aretandu cu degetulu partea, ce vine a se descrie, si in-dreptandu-ici-cole espreziunile defectuoase in o privintia său altă.

Unu exemplu despre tractarea practica — cu alta ocazie.

Basilu Petri.

*) O singura observare mi permită a face Domnului editoriu: să grigescă, ca la o editiune nouă să aducă in căte unu exempliar si vîtele bovine d'in tie'a noastră; că-ci in editiunea de facia e representata numai ras'a elvetiana.

fabricatu d'in bonus-a-um, j6 (buna) si d'in hora-se ora
j6 ora."

De asemenea si judecatoriele, ne avendu traducatori
natiunali, primescu de acolo cete unu traducatoriu. De aci
provine apoi, ca primim sentintie decopiate reu, si pentru
ca se aretu unu exemplu ecclatantu, cum se respecteza le-
gea de natiunalitate adusa de ministrul de justitia si de
majoritatea lui, voiu insirá cete-va esempe.

(Finea va urmá.)

VARIETATI.

** (Greutatea spesselor de resbelu
cele ceru prusii de la francesi.) Unu or-
ganu economicu francesu publica nisce date statistice inter-
esante despre acelle patru miliarde franci, cari i cere Prus-
si'a de la Franci'a. Patru miliarde in monete de cete cinci
franci au una greutate de 20 milione chilograme. Daca
nemtii aru voi se aduca acésta suma in Germania pre
cale ferata, aru ave trebuintia de 4000 vagone, de ora-ce
unu vagonu pote transporta numai 5000 chilograme. Daca
inse nemtii n'aru voi se aduca desdaunarea resbelului pre
cale ferata, ci pre cara de povara, atunci li-ar trebui 14.000
cara cu cete duoi cai, cari insirate unulu dupa altulu aru
formá unu sru de 30 ore de lungu. Bucatile de bani de
cate cinci franci, insirate desu un'a langa alt'a, aru formá
unu sru de 35.000 chilometre de lungu, ér bucatile de
cate unu francu aru formá unu sru de 92.000 chilometre
de lungu. Cea mai iute locomotiva d'in tempulu presinte ar
poté precurge acésta lungime numai in patru dile. De la na-
scerea lui Cristosu n'a trecutu inca unu milliardu de secunde.
Deci, daca francesii aru fi pusu la o parte de la nascerea
lui Cristos si pana in 1870, in fia-care secunda patru
franci, sum'a ceruta de prussiani nice acum'a nu s'ar' fi
adunatu.

** (Recrutarea d'in acestu anu) s'a incepuitu cu 1. februaru si se va fini la 16 aprile. Contingentul pentru Transilvan'a pre anulu 1871 este defigurata cifra de 6001 si 600 suplinitoru. Comisiunea superarbitraria va sosi in 30. martiu la Brasovu, in 1. aprile la
Fagaras, in 17. si 27. martiu si in 5. si 6. aprile la Sabiu, in 6. aprile in Tergulu Muresului, in 8. aprile in Turda, in 23. februaru, 27. martiu si 8. aprile in Alb'a-
Iuli'a, in 4. si 31. martiu si 26. aprile in Clusiu, in 4.
aprile in Bistrit'a, in cari dile si-va fini afacerile. Cei ce
voru veni la assentare mai tardu se voru assentá la cer-
curile respective séu in Brasovu si Ciucu-Sered'a in 16. si
ultim'a fia-carei lune. Comisiunile superarbitrarie se voru
intruni in Clusiu si Sabiu in 26 ale fia-carei lune pentru
afacerile ulteriore.

Pentru Francesi i vulnerati si prisonieri s'a tra-
misu la Red. „Fed.“ urmatoriele ajutorie:

Listă de subscriptiune

pentru prisonierii francesi, victime misieloselor tradari de
la Sedanu si Metiu.

(Prin D. B. Popoviciu, collectante, in Hatieg,
Transilvan'a.)

B. Popoviciu 10 fl., N. Petrovociu 20 fl., Allessandru
Petroviciu 5 fl., Ioanne Ratiu, V. A. Diaconu 1 fl., N.
Tocaci 2 fl., Constantiu Apostolu 1 fl., A. Baiasiu 1 fl.,
I. Chitu 1 fl., Spech 1 fl., Liscovicu 1 fl., Ioanne Popu 1
fl., Ambrosiu Bersanu 2 fl., Marcu Popescu 50 cr., N. Po-
pescu 30 cr., Marcu Todosei 1 fl., Georgiu Ciucu 1 fl., N.
N. 2 fl. 50 cr., Paulu Olteanu 1 fl. N. N. 80 cr. Giorgiu
Filippu 2 fl., Z. Costa 2 fl., Constantiu Dobreiu 1 fl., B.
Florianu 1 fl., Antoniu Sanciali 1 fl., Ferdinandu Havelu 2
fl., Ludovicu Munteanu 1 fl., Giorgiu Buzuganu 1 fl., Gior-
giu Albulescu 60 cr., Angellu Dall'Asta 1 fl., Petru Popu,
vicariu foraneu 4 fl., unu cive 2 fl., Michailu Munteanu 1
fl., Giorgiu Nandra 1 fl. Summa 73 fl. 70 cr.

De la Domn'a Sabin'a Tobi a s u d'in Abrudu, pen-
tru fratii francesi raniti 10 fl. (prin avisu post.)

Sciri electrice.

Vie na 14. febr. Diuariulu „Vorstadt-Ztg.“
afirma, ca Szécseny si Sennyey aru fi influintiatu
la numirea ministeriului cislaianu. Andrássy a
cadutu in disgrata la impratulu.

Vie na 14. febr. Diuariile rusesti sunt forte
multumite cu schimbarea ministeriului austriacu,
si dechiara ca prin acésta s'ar fi pusu capetu cor-
dialitatii austro-prusesci. — Se dice, ca diuariile
oficiali prusesci, cari pana acum'a au observat
una conduită amicabila facia de schimbarea mi-
nisteriului, au primitu ordinu d'in Versail'a se-si
schimbe tient'a.

Bordeaux, 13. febr. (Siedint'a adunarii
natiunale.) Presiedintele anuncia, ca camer'a se va
constitui, ca in anulu 1849, in 15 biourouri. Veri-
ficarea alegerilor se va incepe indata-ce vori

concede impregiurările. Presiedintele cetese una
scrisore a lui Garibaldi, prin carea acestu-a renuncia
la mandatulu, ce i'sa datu d'in partea mai multoru
provincie. — Jules Favre depune mandatele in
numele colegiloru se-i de la guvern, si cere man-
date noue legitime. Favre anuncia mai departe,
ca colegii se-i voru remané in posturile loru pana
la constituirea unui guvern nou. — Cere a-i se
concede se se reintorce la postulu seu, spre a-si
implini detorintia plina de difficultati. Elu crede,
ca va poté asecurá pre acei-a, cu cari negotiéza,
ca tier'a si-va implini detorintia, si dice: Candu
am luat sarcin'a guvernarii a supr'a-ne, nu ave-
am alta grige, decat s'e potem reda poterea
nostra guverniale adunarii natiunale. Mai departe
spera, ca tier'a, trecuta prin acesta nenorocire, va
inventia a-si legá ranele si a-si funda éra-si esis-
tintia s'a normale. Prelungirea necessaria a armi-
sticiului se se face catu se pote mai scurta, ca ci
nice unu momentu nu este de perduto, facia cu
sufferintile la cari este espusa poporatiunea im-
presurata de inimicu. (Aplause.) Camer'a accepta
propunerea lui Cochery, a se adopta in modu
provisoriu ordinea de d'in anii 1848-1851.
Presiedintele vré se inchiaia siedint'a, dar' Garibaldi
cere cuvenit. — Sgomotu pre tribune. —
Strigate: Garibaldi! Ascultat pre Garibaldi! Toti se
scola se plece numai Garibaldi remane in linisice
pre banca. Presiedintele da ordinu se se curatie
tribunele si apoi inchiaia siedint'a.

Bordeaux, 14. febr. Garibaldi a respinsu
unu mandat. Legitimistii voteza cu republicanii
moderati. — Resultatele alegeriloru cunoscute
pana acum sunt: 150 republicanii, 53 legitimisti,
400 orleanisti si 20 bonapartisti.

Vie na, 14. febr. Hohenwart a acceptat
pre deplinu politic'a esterna a lui Beust; politic'a
facia cu Prussi'a nu se va schimbá spre a-dá locu
unei politice de apropiare cätra Russi'a.

Vie na, 14. febr. Ap'a navalesece cu urgintia
in canalulu Dunarii; pericolul este forte mare;
podulu Ferdinandu insufia mare grige.

Vie na, 14. febr. Aici se accepta pre lun'a
venitoria sosirea unui membru inaltu alu curtierii
russesci.

Laibach, 14. febr. Carniola, Goriti'a si
Dalmati'a voru participa la senatulu imperialu si
au decisu unanimu, a-si presentá ministeriului tote
pretensiunile.

London, 14. febr. „Times“ dice in unu
articlu de fondu: Cartea vineta (albastra) ce s'a
impartit ieri areta, ca cabinetulu a renunciatu
mai tardu la prim'a sa resolutiune de neintrevi-
nire. Imperatulu Alessandru a fostu la incepuitu
aplecatur a intreveni in favorulu Franciei; acestu
planu si l'a schimbatu inse dupa fug'a lui Gambetta
cu balonulu, dar' nu se scie, ca ore in urm'a
cestiunei pontice séu a republicei.

Vie na, 15. febr. Dela Thiers a sositu una
epistola, in carea se dice ca va staru ca Franci'a
se inchiaia pace chiaru si cu pretiulu caderei Al-
satiei cu Metz-ulu.

Berolinu, 15. febr. Dupa una scire d'in
Brussel'a, in cercurile diplomatice se vorbesce, ca
la cererea cabinetului britanicu d'a i se comunică
conditiunile de pace ce sunt a se propune Francie
s'a respunsu in modu refusatoriu d'in partea
nemilor.

Berolinu, 14. febr. Diuariulu „Kreuz-
zeitung“ afia despre alegerile francese, ca d'intre
750 deputati %, parti apartinu partitei monarchis-
tice, si abie % celei republicane, de asemenea si
partita imperiala a suferit lovituri grele. Deci-
dereala balanzea intre burboni si orleanisti.

Bordeaux, 13. febr. „Siecle“ numesce
resultatulu alegeriloru dictatur'a nesciintie. — Ge-
neralulu Pradier fu arestatu in Macon d'in caus'a
agitarii publice in favorulu principelui de Orleans.

Bordeaux, 14. febr. Garibaldi privindu-
si missiunea de terminata, prin una epistola adre-
sata guvernului si-cere dimisiunea d'in postulu
seu de comandante alu armatei vogese. Guvernulu
i-a primitu dimisiunea si, multumindu-i in nu-
mele tieriei, si-esprime parerea de reu; Franci'a nu
va uitá, ca Garibaldi a luptat d'impreuna cu fe-
tiorii se-i cu gloria pentru aperarea tieriei si pentru
causá republicei. Insarcinatu de adunarea natiunala,
Favre pleca ieri la Parisu pentru ca se con-
fereze cu Bismarck despre prolongarea armis-
titului, si se va reintorce dupa doue dile.

Paris, 15. febr. „Journal officiel“ pub-
lica unu decretu, care anulleaza ordinatiunea lui
Cremieux relativa la destituirea judecatorilor. D'in
acesta causa Cremieux a demisianu, inse mai
innainte amnestia pre Berezowski, attentatorele
contr'a imperatului rusescu, — Diuariulu „Decen-

tralisation“ cere a pune sub acusa pre Gambetta
alu carui-a morbu e de altmintrelea periculosu.

London, 14. febr. Cartea veneta impar-
tita ieri contine depesie de la inceputulu lunei
lui augustu 1870 pana la inchiajara armisticiului.
„Times“ scrie in acésta privintia: Cartea veneta
areta, ca cabinetulu a renunciatu la decisiunea sa
de la inceputu de a se abstien strictu de la
la veri-ce intermediare. Observarile lui Gladstone
desbaterea adressei, si responsulu de ieri la
intrebarea lui Herbert adeverescu, ca conditiunile
de pace preocupa pre poterile neutrale. Cartea
veneta spune, ca cu continuarea resbelului Rusi'a
a devenit totu mai neaplecata spre intermediare.
La inceputu tiarulu scrisese, ca spera cum-că
resbelulu se va termina fara neci una anectare;
mai tardu refusă veri-ce participare la unu pasu
collectivu alu poterilor neutrale pentru restabili-
rea pacii; nu se scie daca miscarea acésta e pro-
dusa prin renascerea republicei séu prin cestiuenea
pontica. Una correspondinta oficiala a supr'a ces-
tiunei pontice areta, ca Franci'a n'a avutu neci
una-data intentiunea d'a tramite unu representante
la conferintia.

Florentia, 14. febr. Interpellatiunea lui
Crispi in Camer'a deputatiloru Italiei despre unel-
tirile secrete ce s'ar face pentru restaurarea po-
testatii lumesci a Ponteficelui, dodec occasione diu-
ariului officiosu „Press'a“ (de Florentia) de a deschiară ca numerosulu cleru allu Italiei preste totu
nu are de cugetu a se opune nouei situatiuni; in
strainetate potu esiste ici, colo, assemene staruintie
manifestate prin adunari (Meeting), collecte de bani,
etc. dar' aceste-a nu sunt de temutu. Itali'a stă in
bune relatiuni cu tote poterile si pote in fine des-
pune in contr'a invasiunii armate, de ostasi-
destui pre mare si pre uscatu, (Ast'a, dar nu bu-
nele relatiuni.)

Venitii, 15. febr. Rescolá in Nizza
este calcata, doue fregatte crucescu innaintea Nizza,
10,000 ostasi sosira aici. Tribunalulu milit. ju-
deca a supr'a Italianilor rescolati. Prisonierii voru
fi transportati la Tulonu.

Bucuresti, 14. febr. Agitatiunea in Ro-
mania s'a mai alinatu, aplanarea toturoru greu-
tătilor este probabile. Cestiuenea privitoria la di-
nastia este cu totulu inlaturata.

Viena, 15. febr. Beust prin scrisore
cerulara face cunoscutu ca schimbarea ministe-
riului nu alteredia politic'a esterna a monarchiei
absburgice. — Feudalii boemi tramisera pre prin-
cipele Carlu Schwarzenberg la Vienna.

Sciri d'in Londonu spunu ca incordarea intre
Anglia si Prussi'a merge crescundu.

Partizani ai nouului ministeriu spunu, ca aces-
tu-a tinde a trage in parte si press'a, prin desfin-
tiarea timbrului de pre diuarie, era classele infer-
iori alle poporului prin desfinitiarea timbrului de
pre billetele de callelor la pre căllile ferrate.

Berolinu, 15. febr. Nou'a linia ce Bis-
marcu vre a fi marginie intre Franci'a si Germa-
ni'a, incepe la punctulu unde se atingu Beliulu,
Lussemburgulu si Franci'a si s'ar' adressa cätra
Germania despartimentele Rinului super. si infer.
apoi mai intregu despartimentulu Mosellei, a trei-a
parte d'in desp. de Meurthe, precum si pàrti d'in
despartimentele de Doubs si Vogesi.

Bordeaux, 15. febr. Thiers are cea mai
mare influintia. Urmator'a lista de ministri se
colportedia: Thiers presiedinte; Decazes la esterne;
Dufaure la interne; Barthelemy la culte si instruc-
tiune.

Bordeaux, 13. febr. Adunarea nat. indată
dupa alegerea presiedintelui va numi una comis-
siune de 3 membri pentru Versal'a. Dupa rein-
torcerea deputatiunii de la Versal'a, adunarea va
desbate a supr'a tratatului de pace si la casulu de
acceptare, se va amená pentru a se muta la Paris.

Havre, 14. febr. Numerosii Alsaciani si
Lotaringiani, cari locuescu aici protestedia cu ener-
gia la adunarea natiunale contr'a eventualei in-
corporari a ambeloru provincie cätra Germania.

Burs'a de Vien'a de la 15. februaru 1871.

5% metall.	58.80	Londra	123.90
Imprum. nat.	67.80	Argintu	121.75
Sorti d'in 1860	94.30	Galbenu	5.84
Act. de banca	721.—	Napoleond'or	9.92 1/2
Act. inst. cred.	251.—		

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU.